

SCHOK
SVAZ CHOVATELŮ OVCÍ A KOZ

ŠLECHTITELSKÝ PROGRAM PLEMENE KOZA ALPINSKÁ (A)

Svaz chovatelů ovcí a koz z.s., IČO 63109859, se sídlem Chovatelů 500, 252 09 Hradištko (dále jen „SCHOK“), byl uznán rozhodnutím Ministerstva zemědělství ČR na základě § 5 zákona č. 154/2000 Sb. o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů, v účinném znění, (dále jen „plemenářský zákon“), dne 13. 12. 2001 „Uznáním chovatelským sdružení pro chov koz“ plemene koza alpská a zároveň byl pověřen vedením plemenné knihy (dále jen „PK“) chovaného na území České republiky, (dále jen „ČR“) a má právní postavení (status) plemenářského spolku dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2012 o zootechnických a genealogických podmínkách pro plemenitbu čistokrevných plemenných zvířat, hybridních plemenných prasat a jejich zárodečných produktů v Unii, pro obchod s nimi a pro jejich vstup do Unie, v účinném znění, (dále jen jako „Nařízení o plemenných zvířatech“).

1. Úvod – cíle a postupy šlechtění koz, zeměpisná oblast

Šlechtitelský program je soubor systematických opatření, zásad a metodických postupů, kterými se SCHOK coby oprávněná osoba a plemenářský spolek, ostatní oprávněné osoby ve smyslu Nařízení o plemenných zvířatech a plemenářského zákona a jednotliví chovatelé řídí.

Tento šlechtitelský program je zaměřený na komplexní zlepšování genetických vloh alpských koz pro poskytování žádoucí užitkovosti, potažmo zlepšení ekonomické efektivnosti chovu v rámci určitého produkčního systému. V rámci ČR převažují pastevní produkční systémy založené na efektivním a trvale udržitelném využití trvalých travních porostů, s minimalizací pracovní náročnosti a vnějších vstupů do systému. Cílem je získat plemeno schopné dosahovat vysokou užitkovost v těchto podmínkách, odolné, s pevným zdravím a dobrou pastevní schopností. V ČR je chov tohoto plemene zaměřen hlavně na produkci kvalitního kozího mléka a jeho zpracování na mléčné výrobky, zvláště pak na kvalitní kozí sýry. Dále pak je chov koz zaměřen na produkci kvalitních jatečných kůzlat, tj. na produkci kvalitního kůzlečího masa a výrobků z něj.

Pro vybrané kontrolované užitkové vlastnosti jsou prováděny odhady plemenných hodnot, které jsou následně kombinovány v rámci selekčních indexů. Selekční indexy jsou založeny na ekonomických hodnotách jednotlivých užitkových vlastností a odrážejí chovné cíle plemene. Konstrukce selekčních indexů závisí na jejich užitkovém zaměření a na způsobu, jakým jsou využívány ve výrobním systému. Základním cílem šlechtitelské práce bude dosahování pozitivního genetického trendu v populaci vyjádřeného genetickou převahou zvířat z mladších ročníků nad staršími v hodnotách selekčních indexů (CPH). Změny ve tvaru selekčních indexů (chovného cíle) budou prováděny na základě požadavků chovatelů po schválení Radou plemenných knih koz, coby orgánem SCHOK (dále jen „RPK“). Tento šlechtitelský program reflektuje časový úsek, v němž došlo k některým zásadním změnám v rámci testování (kontroly) užitkovosti (dále jen „KU“), genetického hodnocení a v postupech při vyhodnocování zjištěných údajů. Program bude průběžně rozvíjen a zdokonalován tak, aby byl co nejvíce přizpůsoben aktuální situaci a měnícím se podmínkám v sektoru živočišné produkce v ČR. Oblast, v níž se uplatňuje chovný cíl a šlechtitelský program zahrnuje celé území ČR.

2. Vznik plemene a charakteristika

Mléčné krátkosrsté plemeno vyšlechtěné v 19. století křížením místních francouzských plemen s horskými hnědými kozami ze Švýcarska. Plemenná kniha byla založena ve Francii v roce 1930. Ve Francii je chov těchto koz nejrozšířenější v oblasti Savojska.

Kozy jsou klidného temperamentu, středního tělesného rámce obdélníkového tvaru s pevnou konstitucí, středně dlouhými, rovnými končetinami, bezrohé i rohaté. Kohoutková výška v dospělosti je u kozy 70-80 cm, u kozlů je kohoutková výška 80-90 cm. Hmotnost koz v dospělosti je 50-60 kg, kozlů 70-90 kg. Kozy jsou rané, vysoce plodné s dobrou schopností pro zhodnocení krmiv.

Hlava – dlouhá, v čelní části široká, rovná;

Oči – mandlového tvaru, ani zapadlé či vystupující;

Uši – středně dlouhé, mírně výše šikmo vzhůru nesené;

Rohy (pokud se vyskytnou) – u obou pohlaví, hrubší, dobře tvarované, pravidelné, směrem od hlavy mírně rozbíhavé. U kozla mohutnější a více rozbíhavé.

Krk – střední délky, štíhlý, výše nasazený, v krajině hrtanu se mohou vyskytovat přívěsky;

Trup a končetiny - hrudník je širší a hluboký, hřbet je dobře osvalený, rovný, přecházející v mírně sraženou záď, přední a zadní končetiny jsou rovné, střední délky s dobře utvářenými spěnkami;

Srst a zbarvení – krátká, jemná, lesklá, dobře přiléhavá. Základní barva je hnědá, v odstínech od světlé až po velmi tmavou. Úhoří pruh černé barvy je po celé délce hřbetu až po konec ocasu. Za ušima je charakteristickým znakem černý trojúhelník, mulec, vnitřek uší, spodek břicha, holeně a paznehty jsou také černé barvy. V hnědém zbarvení je povolen výskyt bílých chlupů;

Vemeno – větší délky a šířky s dvěma delšími souměrnými struky, pastruky jsou nepřipustné;

Varlata – dvě velká, souměrná s úměrně tvarovaným žlábkem na vrcholu šourku.

Chovný cíl:

Plemeno se vyznačuje vysokou plodností a vynikající mléčnou užitkovostí. Plodnost se pohybuje v rozmezí 200-220 %, odchov by měl dosahovat 180 %. Kozy vyprodukují v průměru 1000-1300 kg mléka při tučnosti 3,4-3,7 % a obsahu bílkoviny 3,1-3,3 %.

Populace alpských koz bude šlechtěna prioritně na mléčnou užitkovost (množství mléka a mléčné složky - bílkovinu, tuk), plodnost, mateřské vlastnosti, ranost, zdraví, dlouhověkost.

Plodnost na okozlenou kozu v %	Odchov kůzlat v %	Produkce mléka za laktaci v kg	Obsah bílkoviny v mléce v kg	Věk v měsících pro zařazení do plemenitby		Živá hmotnost v kg při zařazení do plemenitby	
				kozli	kozy	kozli	kozy
200	180	1100	38	6-7	8-10	45	40

3. Označování zvířat

Zvířata v testování (kontrole) užitkovosti (dále jen „KU“) budou prvotně označena nejpozději do 3 dnů po narození. Zvířata budou označena ušními značkami s evidenčními čísly přidělenými pověřenou osobou a evidovány v databázi ústřední evidence, ve smyslu plemenářského zákona nejpozději při zpracování reprodukce oprávněnou osobou (plemenářský zákon §7., odst. 2., 3.).

4. KU

KU provádí oprávněné osoby (plemenářský zákon §2., §3., §7., odst.2). Oprávněná osoba shromažďuje veškeré údaje a zajišťuje úkony na stádech koz – systém KU AC nebo EC. Dále jsou chovy podle počtu zvířat rozděleny u systému AC na AC1 (1-100 ks na stádě) a AC2 (101

a více ks na stádě). Sledované ukazatele KU jsou u všech typů stejné a jsou uvedeny níže. Oprávněná osoba nemůže tuto činnost vykonávat na vlastním chovu.

4.1. Reprodukční vlastnosti

Údaje zjišťuje a eviduje po ukončení kozlení na základě chovatelské evidence oprávněná osoba, která tyto podklady následně předá ke zpracování SCHOK:

Eviduje se:

- a) číslo plemenice a její datum narození;
- b) číslo a číslo ústředního registru kozla – plemeníka;
- c) datum porodu, počet živě a mrtvě narozených kůzlat a pohlaví;
- d) snadnost porodu bez pomoci (1), nebo jen s minimální pomocí chovatele bez repozice plodu (2), porod s nutnou pomocí chovatele nebo veterinárního lékaře (3) - nepovinný údaj;
- e) zmetání;
- f) jalovost;
- g) identifikační čísla kůzlat označených známkami ústřední evidence dle plemenářského zákona;
- h) počet odchovaných kůzlat a pohlaví, dále počet hermafroditů a rohatých jedinců;
- ch) úhyny kůzlat podle pohlaví;
- i) datum vyřazení plemenice.

4.2. Růstová schopnost

Údaje zjišťuje a eviduje oprávněná osoba, která je předá SCHOK po skončení jednotlivých dílčích činností.

- a) živá hmotnost kozlů při hodnocení před zařazením do plemenitby;
 - b) živá hmotnost koziček při hodnocení před zařazením do plemenitby (nepovinný údaj);
- Hmotnost se stanoví s přesností na 0,5 kg.

4.3. Mléčná užitkovost

a) Použité metody zjišťování:

Metoda AC (6 měření za laktaci – z ranního dojení), po odstavu kůzlat a zahájení strojního dojení. Koeficient přepočtu na celodenní nádoj je 1,8.

Zjišťují se údaje u všech laktací dosažených za život kozy.

Metoda EC (3 měření za laktaci), v chovech s odchovem kůzlat pod matkami a částečným dojením. Kůzlata musí být 12 hodin před vlastním měřením oddělena od matek - ty musí být v tuto dobu zcela vydojeny, a to v případě, že nejsou kůzlaty zcela vypité. Koeficient přepočtu na celodenní nádoj je 1,8.

Zjišťují se údaje u všech laktací dosažených za život kozy.

Údaje pro KU typu AC, EC zjišťuje oprávněná osoba, která následně předává podklady na zpracování do akreditované laboratoře - Českomoravské společnosti chovatelů, a.s. (dále jen „ČMSCH“), odkud jsou výsledky předány na zpracování SCHOK.

b) obsah bílkovin, tuku, laktózy, popř. dalších složek schválených Radou PK

Údaje zjišťuje z dodaných vzorků mléka akreditovaná laboratoř ČMSCH, která je předá SCHOK ihned po zpracování.

4.4. Zevnějšek

Před zařazením kozla/kozy do plemenitby, musí být ohodnocený zevnějšek zvířete.

Hodnotí se:

- 1. plemenný a užitkový typ;
- 2. pohlavní výraz;
- 3. celkový vývin, harmonie tělesné stavby, konstituce;

4. morfologické vlastnosti vemene na první, případně další laktaci koz;
5. morfologické vlastnosti šourku a varlat kozlů;
6. kvalita a zbarvení srsti.

Hodnocení zevnějšku u kozlů provádí schválený hodnotitel SCHOK (schvaluje RPK), který zaznamená do klasifikačního katalogu výsledek hodnocení a tento stvrdí svým podpisem.

Klasifikační katalog obsahuje: datum a místo konání, identifikační číslo zvířete, datum narození, plemennou příslušnost, údaje o původu, jméno a příjmení chovatele, trvalý pobyt nebo sídlo chovatele, údaje o plemenné hodnotě a živé hmotnosti zvířete, lineární popis zvířete. Hodnocení zevnějšku u koz provádí oprávněná osoba, která do klasifikačních protokolů zaznamená výsledek hodnocení.

Klasifikační katalog kozlů s výsledky hodnocení nebo klasifikační protokol hodnocení koziček s výsledky hodnocení se předává SCHOK, pracoviště PK následně po provedeném hodnocení.

5. Výpočty užítkovosti

Koza alpská je doposud početně málo chované plemeno v ČR, nelze tedy u něj stanovovat odhady plemenných hodnot pro jednotlivé užítkové vlastnosti.

5.1. Výpočty

a. Ukazatelé reprodukce koz

- a) index plodnosti v %, jako podíl živě a mrtvě narozených kůzlat k reprodukčnímu věku plemence;
- b) index odchovu v %, jako podíl odchovaných kůzlat do 40 dnů věku k reprodukčnímu věku plemence (reprodukční věk plemence = stáří plemence – 12 měsíců);

b. Ukazatelé reprodukce stáda nebo kozlů

- a) oplodnění v % jako podíl plemenic okozlených a zmetalých k počtu plemenic zařazených do reprodukce na začátku připouštěcího období x 100;
- b) plodnost v %, tj. podíl živě a mrtvě narozených kůzlat k počtu plemenic po porodu;
- c) odchov v %, jako počet odchovaných kůzlat do 40 dnů věku k počtu plemenic zařazených do reprodukce na začátku připouštěcího období x 100;
- d) intenzita v %, jako počet narozených kůzlat za rok k počtu plemenic základního stáda x 100;
- e) výskyt hermafroditních kůzlat v %, jako podíl narozených hermafroditních jedinců k počtu všech narozených kůzlat x 100;
- f) výskyt rohatých kůzlat v %, jako podíl narozených rohatých jedinců k počtu všech narozených kůzlat x 100.

c. Ukazatelé mléčné užítkovosti za normovanou dojnou laktaci (dojivost)

Celková dojivost je součet produkce mléka za období sání a za období dojení během laktace. Standardní období sání je 40 dní, standardní období dojení je 200 dní, standardní laktální období je 240 dní.

Produkce mléka za období sání se vypočítá z množství mléka zjištěného při první kontrole krát počet dnů od okozlení, produkce mléka za období dojení se vypočítá součtem jednotlivých množství mezi kontrolními dny a produkcí mléka do zaprahnutí (období 15 dnů po poslední kontrole). Ke stanovení množství mezi kontrolami se používá průměru množství mléka dvou hodnocených kontrol a počet dnů mezi nimi.

- množství nadojeného mléka v kg u metody AC se zjistí pomocí kalibrovaného měřicího přístroje pro kozy s přesností na 0,1 kg.

- množství nadojeného mléka v kg u metody EC se zjistí pomocí kalibrovaného měřicího přístroje pro kozy s přesností na 0,1 kg nebo určené odměrné nádoby s přesností na 0,1 kg nebo vážením na kalibrované váze.
- u metody AC musí být první kontrolní den uskutečněn u nekojících koz nejdříve 10. den, nejpozději 50. den po porodu, u kojících koz nejdříve 40. den, nejpozději 90. den po porodu, mezi dvěma po sobě následujícími kontrolními dny je rozpětí 28 - 34 dní. Kontrolní období dojení zahrnuje 6 kontrolních měření. Pro výpočet laktace je potřeba minimálně 4 kontrolní měření.
- u metody EC kontrolní období dojení zahrnuje 3 kontrolní měření. První kontrolní den je u koz nejdříve 30. den, nejpozději 90. den po porodu. Následující kontrolní dny jsou v rozpětí 60 až 75 dnů od posledního měření. Pro výpočet laktace je potřeba tyto 3 kontrolní měření.
- ze závažných zdravotních důvodů zvířete může být kontrola jedenkrát posunuta.
- koza se považuje za zaprahlou, když nádoj je nižší než 0,2 kg.

5.2. Odhady plemenných hodnot pro jednotlivé užitkové vlastnosti

Plemenné hodnoty jsou odhadovány metodou BLUP Animal Model pro následující znaky: plodnost na okozlenou kozu, produkci mléka v kg, produkci mléčných složek v %.

Systematické efekty prostředí zohledněné v modelových rovnicích pro odhady plemenných hodnot pro jednotlivé užitkové vlastnosti jsou uvedeny v tabulce:

Zohlednění jednotlivých systematických vlivů při odhadech plemenných hodnot pro jednotlivé užitkové vlastnosti:

Znaky Efekty	Plodnost na okozlenou kozu	Živá hmotnost ve 100 dnech věku	Ukazatelé mléčné užitkovosti
Stádo*rok*období	X		
Den kontroly v rámci stáda			X
Pohlaví			
Věk	X		X
Věk matky	X		
Pořadí laktace			X
Trvalé prostředí jedince	X		X
Trvalé prostředí matky			

Stádo*rok*období – sdružený efekt stáda, roku, případně období narození či okozlení jedince – specifikuje skupinu společně chovaných zvířat, u kterých předpokládáme podobný vliv podmínek prostředí na sledovanou užitkovou vlastnost – zohlednění podmínek chovu.

Den kontroly – zohlednění momentálních podmínek v chovu v době jednotlivých kontrolních dojení.

Pohlaví – zohlednění mezipohlavních rozdílů v projevu užitkové vlastnosti.

Věk – zohlednění věku zvířete v době kontrolního vážení, měření či kozlení - v případě plodnosti na okozlenou kozu a ukazatelů mléčné produkce se jedná o třídový faktor, u živé hmotnosti kůzlat je korekce tohoto vlivu prováděná pomocí regrese.

Věk matky – zohlednění změn ve schopnosti kozy odchovávat kůzla v závislosti na jejím věku.

Pořadí laktace – u ukazatelů mléčné užitkovosti je zohledněn vliv pořadí laktace.

Trvalé prostředí jedince – zohlednění negeneticky podmíněných celoživotních předpokladů jedince poskytovat užitkovost, které jsou dány zejména kvalitou odchovu tohoto jedince.

Trvalé prostředí matky – zohlednění negeneticky podmíněné celoživotní schopnosti matky zabezpečit růst potomstva, která je dána především kvalitou odchovu této matky.

5. 3. CPH - celková plemenná hodnota, selekční index

Plemenné hodnoty pro jednotlivé vlastnosti jsou kombinovány prostřednictvím selekčního indexu do jednoho ukazatele odrážejícího šlechtitelský cíl plemene.

Tabulka: Váhové koeficienty pro jednotlivé vlastnosti v indexech (dílní plemenné hodnoty):

Plemeno	Plodnost v %	Mateřské schopnosti v %	Vlastní růst v %	Produkce mléčného tuku a bílkoviny za laktaci (240 dnů) v %
A	20	nesledován	nesledován	80

Plemenné hodnoty budou počítané dle této metody jen v případě, že populace matek koz bude mít dostatečný počet zvířat v dané skupině systému kontroly užitkovosti – AC, EC. V případě, že bude populace menší, bude plemenná hodnota zvířete stanovena dle těchto kritérií:

Rozhodujícím selekčním kritériem jsou zjištěné údaje z kontroly užitkovosti. Na základě zjištěných údajů vlastní mléčné užitkovosti zvířata získávají třídu (CPH) za vlastní mléčnou užitkovost (ER, E, I, II). Pro výpočet normované laktace musí být k dispozici minimálně 4 výsledky měření u metody AC a 3 výsledky měření u metody EC, včetně zjištěného obsahu mléčných složek. V případě nižšího počtu měření nebo chybějících počtu složek se k laktaci nepřihlíží. RPK stanovila na přechodnou dobu tyto kritéria:

Tabulka 1. - mléčná užitkovost:

Třída za dojivost	kg mléka	
	I. laktace	II. a další laktace
ER	nad 801	nad 1001
E	601 - 800	801 - 1000
I	501 - 600	601 - 800
II	pod 500	pod 600

Tabulka 2. - obsah bílkoviny:

Třída za bílkovinu	% bílkoviny
ER	nad 3,40
E	3,10 - 3,39
I	2,90 - 3,09
II	pod 2,90

Tabulka 3. - výsledná tabulka pro hodnocení mléčné užitkovosti (CPH):

% bílkoviny	kg mléka			
	ER	E	I	II
ER	ER	E	E	I
E	ER	E	I	I
I	E	I	I	I
II	I	I	II	II

5. 4. Zveřejňování výsledků užitkovosti

Užitkové vlastnosti jsou zveřejňovány v katalogích pro nákupní trhy plemenných kozlů a na webových stránkách ČMSCH (pověřená osoba §23c. plemenářského zákona) a SCHOK. Výsledky mají k dispozici rovněž jednotlivé oprávněné osoby, takže je mohou použít pro výběr zvířat do plemenitby či sestavování připarovacích plánů.

Termíny předávání výsledků pověřené osobě a oprávněným osobám jsou stanoveny: do 1. 3. následujícího kalendářního roku.

6. Hodnocení plemenných zvířat

6.1. Třída za mléčnou užitkovost - CPH

Kritéria pro přidělení třídy za mléčnou užitkovost (CPH) koz jsou nastavena v tabulce 3.

6.2. Třída za zevnějšek

Hodnocení zevnějšku plemenných kozlíků a koziček probíhá na určených přehlídkách (klasifikačních trzích), nebo ve stájích chovatelů. Hodnocení zevnějšku u kozlů provádí schválený hodnotitel SCHOK, u koz oprávněná osoba. Hodnocené zvíře se srovnává s vytýčeným chovným cílem a standardem daného plemene. Na základě třídy za VU a třídy za zevnějšek se stanoví výsledná třída hodnoceného zvířete.

Výsledky hodnocení jsou zaznamenávány do klasifikačních katalogů nebo protokolů. Každá oprávněná osoba zajistí ve svém regionu, aby se na tyto přehlídky dostala pouze ta zvířata, která prošla předvýběry. Při předvýběrech se vyřadí zvířata se zjevnými exteriérovými vadami. Za exteriérovou vadu se považuje zejména hermafrodit, atrofie varlat u kozlů, rozštěpení šourku u kozlů více jak 3 cm, výskyt pastruků, výrazná disproporce tělesné stavby, slabý tělesný vývin, poruchy stavby kostry, předkus, podkus, velmi měkké spěnky, odlišnost ve zbarvení srsti, úplná nebo částečná slepota. Protest proti výsledku hodnocení zvířete lze podat u hodnotitele ihned po skončení klasifikace. Nedojde-li po opakovaném hodnocení ke shodě, je možné se do 14 dnů po skončení klasifikační přehlídky písemně odvolat k RPK.

Hodnocení zvířat lze provádět nejdříve ve věku 5 měsíců. Minimální hmotnost zvířat pro dané plemeno stanovuje začátkem každého roku RPK. Zvířata po převzetí na přehlídku budou zvážena na kalibrované váze, čímž se zaručí nejvyšší možná míra objektivity. Chovatel, který na přehlídce předvádí svá zvířata, smí přehlídku opustit až po jejím oficiálním ukončení, pro případné podání protestu proti hodnocení svých zvířat.

U každého zvířete se subjektivně hodnotí:

- plemenný a užitkový typ, celkový vývin a tělesná stavba
- hlava a krk
- trup
- končetiny
- pohlavní orgány, tvarové vlastnosti vemene
- pohlavní výraz
- připravenost zvířete na hodnocení

Hodnocení je prováděno pětibodovým systémem:

Hodnocení	Počet bodů	Třída za zevnějšek
Vynikající	5	ER
Nadprůměrný	4	E
Průměrný	3	I
Podprůměrný	2	II
Nedostatečný, atypický, nežádoucí, apod.	1	Vyřazen

Součástí hodnocení exteriéru je popis utváření jednotlivých tělesných partií pomocí lineárního popisu, který je číselným vyjádřením utváření hodnoceného znaku (1 až 5). Hodnocení bude zapsáno do klasifikačního katalogu. Všechny hodnocené znaky se popisují pětibodovou stupnicí. Lineární popis se provádí se u plemenných kozlů na nákupních trzích.

Hodnocený znak	1	2	3	4	5
Tělesný rámec	velmi malý	malý	odpovídající	velký	velmi velký
Osvalení	velmi slabé	slabší	odpovídající	nadprůměrné	vysoce nadprůměrné
Hřbet	velmi měkký	měkký	rovný	mírně vyklenutý	kapří
Hrudník	velmi úzký	úzký	odpovídající	široký	velmi široký
Zád' (délka)	velmi dlouhá	dlouhá	odpovídající	krátká	velmi krátká
Sklon zádě	sražená > 45	strmější	mírně skloněná (25)	téměř rovná	rovná
Hrudní končetiny postoj	výrazně do X	mírně do X	rovný	mírně sudovitý	výrazně sudovitý
Hrudní končetiny spěnky	velmi měkké	měkké	korektní	strmé	velmi strmé
Pánevní končetiny postoj	výrazně do X	mírně do X	rovný	mírně sudovitý	výrazně sudovitý
Úhel hlezenního kloubu	velmi šavlovitý	šavlovitý	pravidelný	strmý	velmi strmý
Pánevní končetiny spěnky	velmi měkké	měkké	korektní	strmé	velmi strmé
Srst, barva	atypická	podprůměrná	odpovídající	nadprůměrná	vynikající

Všechny hodnocené vlastnosti se posuzují s přihlédnutím k věku a fenotypu hodnoceného jedince.

Posuzované znaky:

1. Tělesný rámec – je podmíněn plemennou příslušností, raností, věkem, úrovní odchovu, zdravotním stavem a u mladších kategorií, případně též četností vrhu;
2. Osvalení – kromě genetických faktorů je závislé zvláště na chovatelských podmínkách, odchovu a výživě. Hodnocení se provádí tlakem plnou dlaní a přihlíží se ke hmatnosti trnových výběžků. Při hodnocení osvalení se posuzuje i osvalení vnější a vnitřní kýty.
3. Hřbet – požaduje se hřbet pevný, rovný a přiměřeně široký;
4. Hrudník – žádá se prostorný, hluboký hrudník;
5. Zád' – zád' má být mírně skloněná, široká, nepřilíš dlouhá;
6. Sklon zádě – nežádoucí je sražená a úzká zád';
7. Hrudní končetiny - postoj – korektní postoj;
8. Hrudní končetiny - spěnky – pevné spěnky, přiměřeně dlouhé;
9. Pánevní končetiny postoj – korektní postoj pánevních končetin;
10. Úhel hlezenního kloubu – správný postoj;
11. Pánevní končetiny - spěnky – spěnky pevné;
12. Hodnocení srsti – posuzuje se kvalita a zbarvení srsti.

Výsledná třída hodnoceného zvířete se skládá ze třídy za CPH a třídy za zevnějšek:

Třída za CPH	Třída za zevnějšek			
	ER	E	I	II
	VÝSLEDNÁ TŘÍDA			
ER	ER	EA	EB	IA
E	EA	EB	IA	IB
I	EB	IA	IB	II
II	IA	IB	II	BT

7. Selekční program a stanovení genomické plemenné hodnoty včetně ověřování původu

Selekce bude zaměřena na zlepšení a stabilizaci plodnosti, odchovu kůzlat a mléčné užitkovosti.

Selekce obvykle probíhá ve dvou základních stupních:

- selekce plemenných kozlů a bonitace koziček (5 - 18 měsíců věku);
- selekce ve skupině plemenných zvířat (po celý reprodukční život zvířete) – výběr matek kozlů, záměrné sestavování harémů, brakování z důvodu užitkovosti apod.

Selekci provádí chovatel ve spolupráci s oprávněnou osobou s využitím údajů z KU a odhadů PH zvířat. Při klasifikaci plemenných kozlíků je selekční rozhodnutí v kompetenci hodnotitele.

Pro budoucí výpočet odhadu PH povede zařazení genomické selekce na základě zjištěné genomické plemenné hodnoty a DNA panelu pro ověření původu sledovaných zvířat, díky které dojde ke zkrácení generačního intervalu a zvýšení genetického zisku. Cílem je nejen zvýšení užitkovosti, ale také zlepšení exteriéru, zdravotního stavu sledovaných zvířat a zpřesnění původu sledovaných zvířat.

8. Předávání dat SCHOK, pracoviště PK

Program KU se zjišťuje na třech úrovních činnosti:

- chovatel;
- oprávněná osoba;
- uznané chovatelské sdružení (PK).

9. Matky plemenných kozlů

Za matky plemenných kozlů mohou být vybrány jen ty kozy, které splnily stanovená kritéria uznaného chovatelského sdružení, která pro každý chovatelský rok určuje RPK. Matka musí být zapsaná v H1 oddíle PK - bod 6.2.2.2. Řádu PK, musí splňovat odpovídající hodnoty CPH a musí mít oprávněnou osobou zkontrolované morfologické vlastnosti vemene.

10. Otcové plemenných kozlů

Za otce plemenných kozlů mohou být vybráni pouze ti kozli, kteří splnili stanovená kritéria uznaného chovatelského sdružení, která pro každý chovatelský rok určuje RPK (zápis do H1, H2 oddílu PK – bod 6.2.1.2. Řádu PK a mají přiděleno číslo ústředního registru kozla – plemeníka).

11. Sledování příbuznosti

Pro účely odhadu PH se u zvířat v KU zaznamenává číslo otce, číslo matky, plemeno a datum narození. Příbuzenská plemenitba pro čistokrevná plemenná zvířata vzhledem k rizikům, která může její využívání přinést, není doporučena.

12. Rodokmeny - zootechnická osvědčení zvířat, potvrzení o původu

Evidenčním dokladem zvířete je zootechnické osvědčení (dále jen „ZO“), podle Prováděcího nařízení komise EU 2017/717, kterým se stanoví prováděcí pravidla k Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1012 a ve znění Nařízení komise (EU) 2020/602, pokud jde o vzory zootechnických osvědčení pro plemenná zvířata a jejich zárodečné produkty (viz bod 17. Přílohy – vzory ZO), nebo Potvrzení o původu zvířete (dále jen „POP“ – zákon §11).

ZO na čistokrevná plemenná zvířata vystavuje a potvrzuje na základě údajů vedených v PK SCHOK nejpozději do 30 dnů po obdržení žádosti od chovatele a na tiskopise schváleném RPK (bod 9. Řádu PK). Vzory ZO a POP jsou přílohou šlechtitelského programu.

13. Šlechtitelské chovy koz

Hodnocení a uznávání šlechtitelských chovů koz (dále jen „ŠCH“) náleží dle plemenářského zákona SCHOK a je stanovené v „Metodice pro uznávání a rušení ŠCH“, která je nedílnou součástí šlechtitelského programu.

14. Využití umělé inseminace

Šlechtitelský pokrok do budoucna předpokládá využití umělé inseminace, případně dalších biotechnologických metod (embryotransferu).

15. Účast chovatelů na výstavách

Součástí šlechtitelské činnosti je dobrovolná účast chovatelů se svými zvířaty na celostátních a regionálních výstavách. Výstavy a přehlídky koz jsou veřejnou příležitostí prezentace úrovně šlechtitelské práce chovu, plemene a výsledků KU.

16. Zdravotní stav

Podmínkou zapojení chovů do KU je pravidelné provádění kontroly zdraví zvířat základního stáda v souladu s metodikou kontroly zdraví zvířat vyhlášenou každoročně SVS MZe ČR.

17. Kontrolní činnost

Průběh realizace ŠP a jeho efektivnost je každoročně vyhodnocován na RPK, která navrhuje SCHOK případná opatření.

Změny ve složení selekčního indexu budou prováděny na základě požadavků chovatelů, a to po schválení RPK. SCHOK předkládá roční zprávu o realizaci ŠP a tuto zprávu po schválení RPK zveřejňuje.

Odpovědná organizace je SCHOK – vedení PK, zápisy do PK, výběry zvířat do plemenitby. Spolupracující organizace: ČMSCH – výpočty CPH, kontrolní systém „Inspektor“.

18. Přechodná ustanovení

Průběžně zjišťované výsledky genomické plemenné hodnoty budou postupně vyhodnocované a po dosažení potřebného množství odebraných a vyhodnocených vzorků budou použity do plemenitby.

19. Závěrečná ustanovení

Šlechtitelský program se bude postupně rozvíjet, zdokonalovat a přizpůsobovat nově vznikajícím podmínkám v ČR.

Při realizaci tohoto šlechtitelského programu bude respektována zásada rovnosti zúčastněných chovatelů.

Šlechtitelský program byl projednán na jednání RPK dne 22. 2. 2024, a projednán a schválen na jednání Spolkové rady SCHOK dne 27. 2. 2024.

Ing. Ladislav Strnad
předseda RPK

Ing. Richard Konrád
předseda Předsednictva SCHOK

Přílohy šlechtitelského programu:

1. Metodika uznávání šlechtitelských chovů (SCH)
2. Zootechnické osvědčení podle Nařízení EU 2020/602, Potvrzení o původu